

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Vul onderstaande gegevens in:

Naam aanvrager:

Past Forward

Contactpersoon:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam initiatief:

Jongeren in Beeld: een interdisciplinair onderzoek naar jongeren en hun relaties met archeologisch erfgoed

Totale kosten:

€ 53.603,00

Gevraagde subsidiebijdrage:

€ 53.603,00

Bedrag cofinanciering door derden:

Nog in afwachting

Bedrag eigen bijdrage:

Nog in afwachting

Inzet vrijwilligers in uren:

292 uren

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- Integrale benadering van cultureel erfgoed
- Archeologie
- Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- Cultuurlandschap
- Roerend erfgoed
- Mobiel erfgoed
- Immaterieel erfgoed
- Oral History
- Archieven
- Digital born erfgoed
- Andere vorm, te weten Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

Regelmatig worden er activiteiten en evenementen georganiseerd om het Nederlandse archeologisch erfgoed beleefbaar te maken voor het publiek. Echter, het valt op dat de deelnemers aan deze initiatieven vaak dezelfde bekende gezichten hebben: kinderen tot ongeveer 12 jaar en bezoekers die hoger opgeleid, welgesteld, wit en van een hogere leeftijd zijn. Eén doelgroep ontbreekt consequent: jongeren. Hoewel zowel initiatiefnemers als jongeren zelf enthousiast zijn over het beleven van het verleden, lijkt er een negatieve verstandhouding te zijn ontstaan tussen beide groepen. Jongeren vinden het moeilijk om hun ervaringen op de juiste manier te delen en de juiste woorden te vinden, terwijl initiatiefnemers moeite hebben om diepgaand contact te leggen met deze doelgroep. Het resultaat is dat initiatiefnemers ontmoedigd raken en jongeren niet aan hun behoeften en wensen met betrekking tot archeologisch erfgoed tegemoet worden gekomen.

Daarom heeft Past Forward, een sociale startup opgericht door Ruben van Dijk (die tevens voorzitter en oprichter is van de Werkgroep Jongerenleden van de AWN en lid is van Young Underground Professionals), besloten om gericht onderzoek uit te voeren naar de relaties tussen jongeren en archeologisch erfgoed. Door middel van focusgroepsessies treedt Past Forward in gesprek met de doelgroep om vragen te stellen en discussies te starten. De focusgroepen vertegenwoordigen jongeren uit verschillende woongebieden, opleidingsniveaus en achtergronden. Daarnaast richt Past Forward een denktank op met experts uit verschillende vakgebieden om het netwerk te verbreden en de resultaten van het onderzoek mee te bespreken. Hierbij valt te denken aan kennisinstituten en organisaties met expertise op diverse terreinen, zoals de LKCA, NJi en de Erfgoedbende. We nodigen ook individuele experts uit met praktijkervaring, waaronder docenten, museumprofessionals, erfgoed specialisten en uiteraard ook jongeren zelf.

Het hoofddoel van dit onderzoek is om de meerstemmigheid en diversiteit van perspectieven binnen het domein van archeologisch erfgoed te vergroten. Wij willen dit bereiken door de relaties tussen jongeren en archeologisch erfgoed grondig te analyseren. Hierbij onderzoeken we bijvoorbeeld wat jongeren aantrekt en wat hen weerhoudt om actief deel te nemen aan archeologische erfgoedgemeenschappen. Het is van essentieel belang om het perspectief van jongeren centraal te stellen. Om de termen die zij gebruiken in relatie tot archeologisch erfgoed en de betekenis daarvan te achterhalen, voeren we bijvoorbeeld een Text Network Visualisation uit op de transcripties van de focusgroepen. Het is van belang om te benadrukken dat het onderzoek niet bedoeld is om aan jongeren te zenden wat wij van archeologie vinden, of waarom archeologie van belang is. Wij willen puur van de focusgroepen ontvangen wat hun perspectief is.

Andere onderzoeksvragen kunnen zijn:

- Wat is archeologisch erfgoed volgens deze jongeren?
- Hoe zien jongeren hun relaties met archeologisch erfgoed? Vinden zij het erfgoed bijvoorbeeld relevant voor hun levensfase?
- Wat doen zij met archeologisch erfgoed? Waarom bezoeken ze sites, musea en dergelijke (niet)?
- Welke barrières ervaren jongeren in hun omgang met archeologisch erfgoed?

Dit onderzoek heeft een multidisciplinair karakter dankzij de oprichting van een denktank met experts uit verschillende vakgebieden. Door middel van deze multidisciplinaire aanpak streven we ernaar om de relaties tussen jongeren en archeologisch erfgoed op een holistische manier in kaart te brengen.

Deze multidisciplinaire aanpak biedt een aantal voordelen. Allereerst leidt het tot een completer en diepgaander begrip, doordat we verschillende disciplines inzetten om diverse perspectieven en inzichten te integreren die binnen de verschillende vakgebieden zijn ontwikkeld. Daarnaast vergroten we het draagvlak voor ons onderzoek en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen door een verscheidenheid aan belanghebbenden te betrekken. Hierdoor vergroten we de kans op succes bij de implementatie van deze aanbevelingen, aangezien ze zijn ontstaan uit nauwe samenwerking met diverse vakgebieden en perspectieven.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

Het eindresultaat is een onderzoeksrapport met bevindingen en aanbevelingen om de meerstemmigheid binnen archeologische erfgoedgemeenschappen te vergroten. In dit rapport reflecteren we ook op onze multidisciplinaire aanpak aan de hand van de denktank. Op deze manier beoogt dit project niet alleen een praktische brug te slaan tussen jongeren en professionals binnen de context van archeologisch erfgoed, maar streeft het ook naar het formuleren van aanbevelingen ter ondersteuning van de ontwikkeling en implementatie van het Faro-beleid.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:

- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
- de doelstelling, resultaten of producten.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Het is belangrijk te vermelden dat veel van de onderstaande stappen tijdens dezelfde periode uitgevoerd kunnen worden. Het hoeft elkaar dus niet in de tijd op te volgen.

Stap 1: De eerste stap bestaat uit een vooronderzoek, waarin reeds voltooide onderzoeken met betrekking tot jongerenparticipatie in cultureel erfgoed, met specifieke aandacht voor de archeologie, worden geanalyseerd. Eerdere studies hebben bijvoorbeeld al aangetoond welke jongerengroepen meer geneigd zijn om interactie te hebben met archeologisch erfgoed, zoals jongeren met een hogere opleiding. Bovendien wordt er in deze stap een plan van aanpak ontwikkeld om jongeren te vinden die mogelijk bereid zijn om deel te nemen aan het onderzoek. We maken gebruik van bestaande netwerken en benaderen ook scholen en verenigingen. Daarnaast zijn we aanwezig op relevante evenementen om jongeren te werven. Tijdens deze stap wordt het plan van aanpak ook daadwerkelijk uitgevoerd om de focusgroepen samen te stellen. Wij streven naar focusgroepen van gemiddeld zes deelnemers. Onze ervaring leert dat het vinden van jongeren die bereid zijn om deel te nemen een uitdaging is en veel tijd kan vergen. Daarom reserveren we hiervoor drie tot vier weken en willen wij graag de jongeren compenseren door een culturele cadeaukaart te bieden. We gaan daarvoor in gesprek met mogelijke partners om de kosten te drukken.

In deze eerste stap wordt ook een denktank samengesteld bestaande uit experts vanuit diverse vakgebieden. Deze denktank vormt een centraal anker in het onderzoek en wordt regelmatig geraadpleegd om het onderzoek vanuit verschillende, multidisciplinaire, perspectieven te evalueren en te sturen. Het bijeenbrengen van deze denktank wordt verwacht in een tijdsbestek van één week.

Tenslotte wordt er contact gelegd met vrijwilligers en professionals die zich expliciet hebben beziggehouden met jongeren en archeologisch erfgoed. Deze personen worden uitgenodigd voor de fysieke bijeenkomst die in stap twee ter sprake komt. Ook voor het aangaan van deze contacten wordt een week gerekend.

Stap 2: We organiseren een fysieke bijeenkomst met vrijwilligers en professionals die zich specifiek hebben beziggehouden met jongeren en archeologisch erfgoed. Te denken valt aan Alexander van de Bunt van ArcheoHotspots, Yvonne Lammers-Keijsers van preHistorisch Dorp en Evert van Ginkel van TGV Teksten en Media en de Stichting Archeologie en Publiek. Tijdens deze bijeenkomst richten we ons vooral op het begrijpen van hun inspanningen om jongeren te bereiken, hun ervaringen in dit opzicht en hoe ze de toekomst zien met betrekking tot de inclusie van jongeren bij archeologische erfgoedgemeenschappen. Het belangrijkste doel is om bestaande vragen te beantwoorden (bijvoorbeeld: welke factoren dragen positief of negatief bij aan het bereiken van jongeren?) en om nieuwe vragen te formuleren die in de volgende stappen zullen worden behandeld. De resultaten van deze bijeenkomst worden schriftelijk gedocumenteerd. Bovendien worden er foto's en video's gemaakt voor beeldvorming en promotiedoeleinden, waarvoor uiteraard toestemming wordt gevraagd. Voor de organisatie, uitvoering en documentatie van deze bijeenkomst wordt in totaal twee weken ingepland.

Stap 3: Op basis van de resultaten van stap 2 formuleren we een reeks onderzoeksvragen en ontwikkelen we de focusgroeponderzoeken. Dit markeert het begin van de meest omvangrijke fase,

waarin we het land doorkruisen om focusgroepsonderzoek uit te voeren. Ons doel is om in gesprek te gaan met jongeren uit ten minste één stad en één dorp in elke windrichting van Nederland (Noord-, Oost-, Zuid- en West-Nederland). Hiermee streven we naar een brede vertegenwoordiging van de jongeren die we onderzoeken. Afhankelijk van de omvang van de subsidie kan de keuze gemaakt worden om meer locaties bij het onderzoek te betrekken. De focusgroepsessies zijn gestructureerd en omvatten een ijsbreker, om de focusgroep op hun gemak te stellen en een open sfeer te creëren waarin ze zich comfortabel voelen om met de onderzoekers en elkaar te praten. We bieden ook uitleg over wat er in Nederland institutioneel wordt verstaan onder 'archeologisch erfgoed', zodat ook deelnemers met beperkte kennis van deze begrippen kunnen deelnemen aan de discussies. Het grootste gedeelte van de focusgroepsessies bestaat uit een dialoog met de jongeren, met als doel inzicht te verwerven in hun percepties en relaties met archeologisch erfgoed.

In eerste instantie voeren we de helft van het beoogde aantal focusgroepsessies uit, gevolgd door een evaluatie en overleg met de denktank. Zodoende wordt beoordeeld of de juiste vragen beantwoordt worden en overwogen we eventuele aanpassingen. Dit biedt de mogelijkheid om de sessies aan te passen voordat de tweede ronde van start gaat. Wanneer één dorp en één stad per windrichting wordt onderzocht, dan hebben wij in totaal acht transcripties. Voor de uitvoering van de eerste vier sessies wordt een tijdsbestek van drie tot vier weken gerekend. Binnen dit tijdsbestek worden ook de resultaten gedocumenteerd.

Stap 4: We houden een overleg met de denktank van multidisciplinaire experts met als doel de behaalde onderzoeksresultaten te evalueren en, indien nodig, aanpassingen aan het onderzoeksplan door te voeren. Zodoende kunnen eventuele problemen opgelost worden en onbenutte kansen benut worden. Dit overleg wordt gedocumenteerd en foto's en video's worden gemaakt ter promotie en beeldvorming (waarvoor natuurlijk toestemming wordt gevraagd). Voor het verwerken van de resultaten van dit overleg en het opstellen van een aangepast onderzoeksplan (indien nodig) wordt een week gerekend.

Stap 5: De tweede helft van het onderzoek wordt uitgevoerd, gelijk aan stap drie. Hiervoor worden dus ook drie tot vier weken gerekend.

Stap 6: We houden een overleg met de denktank, gelijk aan stap vier. De nieuwe resultaten worden besproken en vergeleken met de resultaten van de eerste helft van het onderzoek. Hiervoor rekenen wij een week.

Stap 7: De onderzoeks- en adviesrapporten worden geschreven. Daarin wijden wij een hoofdstuk toe aan samenwerking met een denktank, een reflectie op de algehele werkwijze, en een uiteenzetting van het belang van het onderzoek binnen het Verdrag van Faro. Voor het schrijven van dit rapport rekenen wij vier tot vijf weken. Wanneer de transcripties van de focusgroepsonderzoeken volledig uitgeschreven worden, dan moet daarvoor extra tijd worden ingecalculleerd.

Stap 8: Het rapport wordt gepubliceerd in samenwerking met het RCE en gepost op social media. Zie vraag 14 voor meer details. Het aanhalen van dit onderzoek op bijvoorbeeld social media kan een doorlopend proces zijn, waarvoor niet expliciet een einddatum genoemd hoeft te worden.

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Klik of tik om tekst in te voeren.

Week	Activiteiten	
1	Plan van Aanpak ontwikkelen om jongeren te bereiken	Jongeren respondenten bereiken / denktank samenstellen / vrijwilligers en experts contacteren
2	Jongeren respondenten bereiken / denktank samenstellen / vrijwilligers en experts contacteren	Fysieke bijeenkomst vrijwilligers / professionals organiseren en houden
3	Jongeren respondenten	Resultaten bijeenkomst

	bereiken	vrijwilligers / professionals documenteren en onderzoeksvragen opstellen
4	Jongeren respondenten bereiken	Eerste helft onderzoek uitvoeren
5	Eerste helft onderzoek uitvoeren	
6	Eerste helft onderzoek uitvoeren	
7	Eerste helft onderzoek uitvoeren	Overleg met denktank en onderzoek bijsturen
8	Tweede helft onderzoek uitvoeren	
9	Tweede helft onderzoek uitvoeren	
10	Tweede helft onderzoek uitvoeren	
11	Tweede helft onderzoek uitvoeren	Overleg met denktank en onderzoeksresultaten bespreken
12	Onderzoeksrapporten schrijven	
13	Onderzoeksrapporten schrijven	
14	Onderzoeksrapporten schrijven	
15	Onderzoeksrapporten schrijven	
16	Onderzoek publiceren	

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- Participatie in de volle breedte
- Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Participatie in de volle breedte:

Dit thema behandelt de mogelijkheid om te kunnen *meedoen* (het toegang krijgen tot erfgoed), ervoor zorgen dat iedereen erbij hoort en dat ieders perspectief wordt gehoord en gezien. Op dit moment wordt er simpelweg te weinig specifiek onderzoek uitgevoerd dat zich op jongeren en archeologisch erfgoed richt. In gevallen waar wel dergelijk onderzoek wordt gedaan, beperkt dit zich voornamelijk tot interviews met experts over jongeren. Zelden (tot nooit) wordt kwalitatief onderzoek uitgevoerd waarin directe dialogen *met* jongeren plaatsvinden. Daarnaast hebben eerdere onderzoeken zich vaak gericht op het bredere domein van 'cultureel erfgoed', waarin archeologie slechts een klein onderdeel vormt. Door ons specifiek te concentreren op jongeren en archeologisch erfgoed, streven we naar holistisch onderzoek dat dieper ingaat op deze specifieke context. Op dit moment is namelijk

onduidelijk wat jongeren daadwerkelijk denken en voelen, worden hun stemmen zelden gehoord en worden ze onbedoeld uitgesloten van erfgoedactiviteiten. De Uitvoeringsagenda benadrukt: "Ieders mening en ieders kennis over erfgoed is waardevol." Echter, in het huidige Nederlandse erfgoedlandschap weerspiegelt dit statement nog niet volledig de realiteit. De mening en kennis van jongeren krijgt pas waarde wanneer er actief naar wordt gevraagd, wanneer deze wordt vastgelegd en wanneer deze invloed begint te krijgen op het erfgoedbeleid en de bereikbaarheid daarvan.

Open houding voor andere erfgoedopvattingen:

Dit thema gaat over het open staan voor de opvattingen van gemeenschappen, over wat zij zien als cultureel erfgoed en de betekenissen die zij daaraan geven. Dit sluit precies aan bij de argumenten die in het vorige thema naar voren zijn gehaald: op dit moment is simpelweg niet duidelijk wat jongeren zien als cultureel erfgoed, noch welke betekenis zij daaraan geven. De Uitvoeringsagenda roept op tot een nieuwe balans tussen wetenschap en maatschappij. Vergeet dan niet de grote groep jongvolwassenen die juist op het punt staat belangrijke keuzes te maken in de maatschappij. Zij zijn de nieuwe generatie die het erfgoed moeten gaan dragen en voortzetten. In een democratisch land telt hun stem tenslotte letterlijk mee.

8. Aan welke thema(s) en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief bij? (er zijn meerdere thema's mogelijk)

- Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- Democratische vernieuwing
- Dynamische leefomgeving
- Waarderen van erfgoed
- Meerstemmigheid
- Oral History
- Digitaal erfgoed
- Archieven
- Archeologie
- Caribisch Nederland
- Internationaal
- Erfgoedbewustzijn en educatie
- Ondersteuning erfgoedparticipatie
- Opleidingen
- Werkwijzen en wegwijzen
- Financiering erfgoedinitiatieven

9. Omschrijf voor de door u geselecteerde thema's hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

Democratische vernieuwing:

Dit thema betreft "werken aan wederkerige en gelijkwaardige relaties". Maar hoe kan een dergelijke relatie ontstaan als beide partijen elkaar niet weten te vinden noch kennis van elkaar hebben? Hoe kunnen "overheden en burgers samen zorg dragen voor erfgoed" als onduidelijk is hoe jongeren het begrip 'erfgoed' definiëren? Onderzoek wijst erop dat jongeren het vaak moeilijk vinden om hun ervaringen rondom erfgoed in de juiste woorden te verwoorden, terwijl het initiatiefnemers vaak niet lukt om jongeren te betrekken bij hun projecten. Door kennis op te doen over jongeren, hun levensstijl en hun relaties met archeologisch erfgoed, kunnen wij aanbevelingen formuleren over hoe men wederkerige en gelijkwaardige relaties met jongeren kan aangaan.

Waarderen van erfgoed:

Dit onderzoek biedt de mogelijkheid om inzicht te krijgen "naar de ervaringen van participanten en effecten op gemeenschappen". Het geeft antwoord op de vraag in hoeverre jongeren hun erfgoed en/of perspectief terugzien in het erfgoed van vandaag. In gesprek ontdekken we waar de barrières, beperkingen en onverwachte factoren zitten die een relatie tussen erfgoed en jongeren verhinderen of verbeteren.

Meerstemmigheid:

Dit thema koppelt terug aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, waarbij iedereen zich moet kunnen herkennen in cultureel erfgoed en zich er eigenaar van moet voelen. Hoewel het thema vooral inzet op dekoloniseren, beladen erfgoed en migranten en vluchtelingen, wil ik bepleiten

dat de onderbelichte en ondervertegenwoordigde groep 'jongeren' ook gemarginaliseerd is binnen de erfgoedwereld. Niet alleen is het op dit moment onduidelijk of jongeren zich herkennen in cultureel erfgoed en zich er eigenaar van voelen, in onderzoek en outreach worden zij systematisch vergeten. Dit onderzoek wil daarom in kaart brengen wat het gedachtegoed van jongeren is ten opzichte van het thema 'meerstemmigheid' en de kernwoorden die hierboven geschetst zijn.

Archeologie:

Dit onderzoek richt zich specifiek op archeologisch erfgoed. Daarnaast heeft de Raad voor Cultuur aangegeven dat het publieke belang onvoldoende geborgd is in het huidige bestel. Jongeren zijn een van de meest kwetsbare groepen hierbij. Door onderzoek naar jongeren te doen, kunnen aanbevelingen gedaan worden om het publieke belang wat betreft jongeren beter te waarborgen.

Erfgoedbewustzijn en educatie:

De Uitvoeringsagenda stelt: "Betrokkenheid vraagt allereerst om erfgoedbewustzijn." Het is tot op heden zeer de vraag in hoeverre jongeren erfgoedbewust zijn. Een onderzoek van Kantar Public uit 2016 laat zien dat de leeftijden van 14 tot 35 jaar significant minder vaak gehoord hebben van verschillende UNESCO Werelderfgoedlocaties in Nederland (zie afbeelding hieronder). Hoe erfgoedbewust zijn deze jongeren wanneer het gaat om erfgoed in hun eigen leefomgeving? Welke factoren kunnen bijdragen aan het meer erfgoedbewust maken van deze doelgroep? Dergelijke vragen worden in het huidige initiatief onderzocht. Zonder erfgoedbewustzijn geen betrokkenheid.

8 | Van welke van de onderstaande plekken of gebieden heeft u weleens gehoord?(uitgesplitst naar leeftijd)

	14-17 jaar %	18-24 jaar %	25-34 jaar %	35-44 jaar %	45-54 jaar %	55-64 jaar %	65- plus %
De Waddenzee	88 ▼	91	92	93	91	93	92
Grachtengordel Amsterdam	77 ▼	81	78	85	87	82	81
Molencomplex Kinderdijk-Elshout	45 ▼	53 ▼	57 ▼	71	75	77	85 ▲
Willemstad Curaçao	53 ▼	55 ▼	69	68	66	66	59
Het Rietveld Schröderhuis	14 ▼	19 ▼	31 ▼	40	42	48 ▲	50 ▲
Schokland en omgeving	11 ▼	12 ▼	19 ▼	29	39	52 ▲	52 ▲
Het ir. D.F. Woudagemaal	9 ▼	14 ▼	16 ▼	24	29	40 ▲	46 ▲
De Stelling van Amsterdam	16 ▼	20 ▼	12 ▼	22 ▼	34	45 ▲	46 ▲
Droogmakerij de Beemster	11 ▼	15 ▼	15 ▼	17 ▼	21	36 ▲	35 ▲
De Van Nellefabriek in Rotterdam	23 ▼	24 ▼	47	55	51	65 ▲	61 ▲

▲ significant hoger dan het gemiddelde ▼ significant lager dan het gemiddelde

Bron: Kantar Public, 2016. *Programma Visie Erfgoed en Ruimte Werelderfgoed: Publieksonderzoek – een meting.*

Ondersteuning erfgoedparticipatie:

Verder stelt de Uitvoeringsagenda: "Om het eigenaarschap van de samenleving te ondersteunen, zijn uitwisseling van kennis en intensievere verbindingen nodig [...]". Voor die uitwisseling wil dit initiatief direct naar de bron: de jongeren zelf. Alleen door te weten wat er speelt in deze leeftijdsgroep, bijvoorbeeld binnen hun praktijk- en belevingswereld, kunnen bestaande organisaties zich in de haarvaten van de samenleving nestelen. De verkregen kennis vanuit het onderzoek kan breed worden ingezet voor navolgende projecten die zich inzetten om jongeren dichter bij erfgoed te brengen. De werkwijze en resultaten van dit onderzoek zullen bijvoorbeeld breed gedeeld worden, waarbij wij direct praktische aanbevelingen doen. Zo sluit het onderzoek aan op dit thema, wat stelt dat informatie, kennis en instrumenten onderling gedeeld moeten worden. Het onderzoek is navolgbaar en meteen toepasbaar op de eigen erfgoedgemeenschappen.

Werkwijzen en wegwijzen:

Door een denktank op te richten van interdisciplinaire experts, kijkt dit onderzoek buiten de eigen bubbel. Op die manier wordt samengewerkt om het onderzoeksproces vorm te geven, gesprekstechnieken aan te scherpen en te onderzoeken wat de impact van het archeologisch erfgoed op jongeren is.

10. Omschrijf op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. *Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.*

Op dit moment bestaat een gewichtig en reëel risico dat het maatschappelijk draagvlak van archeologisch erfgoed onder jongeren sterk zal afnemen, of mogelijk zelfs al afgenomen is. Hoewel dit risico breed bekend is, is tot op heden niet in kaart gebracht welke barrières deze doelgroep ervaart en hoe men die kan overwinnen. Zoals hierboven uitvoerig besproken is, vraagt dit probleem om een interdisciplinaire aanpak, waarbij de relaties van jongeren met archeologisch erfgoed holistisch in kaart worden gebracht. Daarbij sluit dit initiatief aan op de volgende bovengenoemde voorbeelden: *verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken en de verkenning van mogelijkheden binnen een thema.* De structurele verandering die dit initiatief teweeg kan brengen werkt door op een dieper niveau, namelijk dat het holistisch in kaart brengen van deze doelgroep sterk bijdraagt aan het behalen van de waarden en doelstellingen van het Verdrag van Faro.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken. *Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.*

Het belangrijkste maatschappelijke vraagstuk waar dit initiatief aan zal bijdragen is de uitsluiting van jongeren in de archeologische erfgoedgemeenschap. Door in kaart te brengen wat de relaties zijn tussen jongeren en erfgoed, kunnen aanbevelingen gedaan worden om jongeren wel in staat te stellen tot deelname, met als gevolg dat jongeren makkelijker erfgoedgemeenschappen en -initiatieven in hun maatschappelijke en persoonlijke leven betrekken.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Het initiatief is interdisciplinair van aard, door de vorming van een denktank van experts uit verschillende vakgebieden en vooral ook de jongeren zelf. Daarnaast begint het onderzoek met een bijeenkomst van experts die zich op verschillende manieren met jongeren en archeologisch erfgoed hebben beziggehouden. De belanghebbenden functioneren dus op verschillende niveaus en in verschillende contexten, maar hebben wel het belang van jongeren gemeen.

Het project zal hoofdzakelijk geleid worden door Ruben van Dijk (MA), in samenwerking met Lenneke de Lange (MA) en Stefan Tibboel (MA). Daarnaast zal een nauwe samenwerking aangegaan worden met een denktank van experts uit verschillende werkvelden en van geëngageerde jongeren. Deze denktank fungeert als kwaliteitscontrole, die de methodiek en resultaten verifieert en eventueel advies kan leveren.

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

In dit onderzoek zijn de vrijwilligers de jongerenrespondenten die deelnemen aan de focusgroepen en de individuen die bijeenkomen aan het begin van het onderzoekstraject en als denktank bijeenkomen. Hoewel zij professioneel gebonden zijn aan het thema 'erfgoed' en/of 'jongeren', kunnen zij in deze context beschouwd worden als vrijwilligers.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen

komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld. *Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc.* De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

Het eindresultaat van dit initiatief is een onderzoeksrapport. Deze zal natuurlijk ten eerste gedeeld worden op het Faro Platform en ook op de website van de RCE, onder de header 'publicaties'. De rapporten zullen ook gedeeld worden met de experts uit de verschillende vakgebieden die hebben meegewerkt aan dit onderzoek. Hen zal gevraagd worden om de publicatie weer met hun netwerk te delen. Daarnaast heeft Past Forward een groot netwerk van professionals in het domein van archeologisch erfgoed, waaronder ook stichtingen zoals de AWN, SAP en de Nationale Archeologiedagen. Met hen zal de publicatie ook gedeeld worden. Verder is het belangrijk om aan de jongeren doelgroep te laten zien dat zij gehoord en vertegenwoordigd worden. Daarom worden de resultaten ook gedeeld met verenigingen, zoals studieverenigingen en jongerenpanels zoals Erfgoedbènde. Echter, niet iedereen is bereid een uitgebreid onderzoeksrapport te lezen. Daarom zullen er ook posts op social media gemaakt worden, waarbij onderscheidt wordt gemaakt tussen het professionele netwerk van LinkedIn (doelgroepen: overheden, ondernemingen en verenigingen) en de jongeren zelf op Instagram. Om de onderzoeksresultaten toegankelijker te maken, zullen op deze kanalen kortere posts gemaakt worden aan de hand van infographics, foto's en korte video's.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage).

Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is.

Wij zijn op dit moment nog bezig met het onderzoeken en uitvoeren van cofinanciering. We hebben aanvraag gedaan bij het Prins Bernhard Cultuurfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, het Archeologiefonds en Black Trowel Collective. Het Cultuurfonds gaf aan niet bij te dragen aan onderzoeksprojecten, terwijl het Black Trowel Collective helaas aangaf dat zij geen financiële middelen meer aan te bieden hadden.

Het Fonds voor Cultuurparticipatie geeft aan dat een cofinanciering van € 5000,- mogelijk is, binnen de categorie 'Erfgoed Maken verkenning (categorie 1)'. Zij geven het volgende aan: *"Geen garanties, maar voor het voorliggende onderzoek zou je m.i. wel kunnen aanvragen voor een Erfgoed Maken verkenning (categorie 1) van max €5k. Daarvoor hoeft je plan dan nauwelijks aangepast te worden. Cofinanciering aanvragen (naast RCE-bijdrage) bij een ander overheidsfonds lijkt tot de mogelijkheden te behoren, maar dan moet je de bedragen wel duidelijk oormerken (aangeven waarvoor je aanvraagt bij de RCE en waarvoor bij FCP). Dat kan niet voor dezelfde activiteiten."*. Daarnaast zegt het fonds: *"Om voor een project in aanmerking te komen binnen de regeling Erfgoed Maken (tot €75k) zullen er ook echt jongeren geworven moeten worden voor de archeologiesector."*. Dit onderzoeksproject is niet opgezet om jongeren te werven voor de archeologiesector. Het is bedoeld om informatie te winnen bij jongeren, om een onderzoeksrapport met bevindingen en aanbevelingen op te stellen om de meerstemmigheid binnen de archeologische erfgoedgemeenschappen te vergroten. Wij willen concreet maken wat 'de jongeren' willen, welke waarden en verwachtingen zij hebben en aanbevelingen doen hoe aan deze waarden en verwachtingen kan worden voldaan. Het is vervolgens aan de verschillende erfgoedgemeenschappen zelf hoe zij hier invulling aan willen geven. Wij zien het daarom niet als onze taak om jongeren ook daadwerkelijk te werven, waardoor wij niet in aanmerking komen voor het grotere bedrag aan cofinanciering.

Het Landelijk Bestuur van de AWN, welke grotendeels overeenkomt met het bestuur van het Archeologiefonds, gaf aan dat dit onderzoeksproject bij uitstek in aanmerking komt voor een bijdrage van het Archeologiefonds. Zij geven tevens aan: *"Het fonds is eigenlijk alleen voor aanvragen vanuit de AWN, dus het moet onder de vlag van de Jongerenwerkgroep. In de aanvraag gewoon aangeven dat het een onderzoek vanuit de WG is naar jongeren en de wijze waarop zij zich verhouden tot de archeologie en wat jullie er mee pogen te bereiken: bewustwording, etc."*

Het fonds kent geen maximum bedrag dus je kunt aanvragen wat je nodig denkt te hebben. Cofinanciering vanuit andere potjes is bij het toekennen uit het fonds overigens wel een pré.". Daarop hebben wij de volgende vraag gesteld: "Zou het ook een mogelijkheid zijn om de subsidie aan te vragen vanuit de gedeelde vlag van Past Forward en de WG Jongerenleden?". Hierbij is het belangrijk om te benadrukken dat Ruben van Dijk, oprichter van Past Forward, ook de oprichter en huidige voorzitter is van de Werkgroep Jongerenleden. Het antwoord hierop was de volgende: "Als de werkgroep Jongerenleden Past Forward van harte aanbeveelt om dit project te laten slagen dan lijkt mij een gezamenlijke aanvraag goed te werken.". Dit is het geval; de werkgroep beveelt Past Forward van harte aan. Hoewel we nog geen definitieve uitslag hebben gekregen, lijkt het dus te lukken om cofinanciering van het Archeologiefonds voor elkaar te krijgen. Het Landelijk Bestuur geeft daarbij aan: "Het fonds kent geen maximum bedrag dus je kunt aanvragen wat je nodig denkt te hebben", dus het lijkt waarschijnlijk dat een mooie verhouding in cofinanciering mogelijk moet zijn. **Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat één van de criteria de volgende is: "[De betreffende activiteit of project:] ondersteunt en versterkt de rol van vrijwilligers binnen het archeologisch bestel."** Wanneer dit project cofinanciering aanvraagt bij het Archeologiefonds, dan moet dus ook een onderdeel toegewijd worden aan de rol van vrijwilligers. Wij denken dat dit onderdeel het beste tot zijn recht komt door aan de jongerenrespondenten te vragen wat hun perspectieven zijn op deze rol van vrijwilligers in het archeologisch bestel, in hoeverre zij al deelnemen aan deze erfgoedgemeenschappen en wat hun waarden en verwachtingen in deze context zijn.

Ingevuld door: [REDACTED]

Datum: 20-9-2023